

छायाँनाथ रारा नगरपालिकाद्वारा प्रकाशित

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ७

संख्या: ६

२०८० फागुन १ गते

भाग-२

छायाँनाथ रारा नगरपालिका, मुगुको

सूचना

छायाँनाथ रारा नगरपालिकाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ ।

छायाँनाथ रारा नगरपालिका गरीव सँग नगर प्रमुख कार्यक्रम सञ्चालन (चौथो संशोधन) कार्यविधि, २०८२

गरीबसँग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७९

प्रकाशित मिति

२०७९/०९/१७

संशोधन

(क)	गरीबसँग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालन (प्रथम संशोधन) कार्यविधि, २०७९	२०७९/०९/१७
(ख)	गरीबसँग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालन (दोस्रो संशोधन) कार्यविधि, २०८०	२०८०/०३/३०
(ग)	गरीबसँग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालन (तेस्रो संशोधन) कार्यविधि, २०८०	२०८०/०७/२२
(घ)	गरीबसँग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालन (चौथो संशोधन) कार्यविधि, २०८२	२०८२/११/०१

संवत् २०८२ सालको कार्यविधि नं. ५

गरीबसँग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालन (चौथो संशोधन) सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको कार्यविधि

प्रस्तावना: छायाँनाथ रारा नगरपालिका भित्र रहेका विपन्न, गरिव, आर्थिक अवस्था कमजोर भएका, +नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको जातीय विभेदमुक्त समाज निर्माण गर्न, छुवाछूत जस्तो सामाजिक कुरीतिलाई आमूल रूपले नष्ट गर्न र दलित समुदायको सामाजिक मर्यादा र स्वीकार्यता अभिवृद्धि गर्न, सामाजिक रूपमा पछाडी परेका व्यक्ति परिवारको सख्यामा कमी ल्याउन उनीहरूलाई आयमूलक, श्रममूलक, सिपमूलक र भौतिक पूर्वाधार निर्माणमा व्यक्तिगत तथा समुहगत रूपमा संलग्न गराएर उनीहरूको जिविकोपार्जनमा टेवा पुर्याई नगर क्षेत्रमा गरिवी न्यूनिकरणका साथै नगरमा रहेका कम आयश्रोत भएका जिविकोपार्जनको लागी संघर्षरत वर्गहरूको सामाजिक दायित्वलाई वहन गर्दै उनीहरूको समाजमा जिउन पाउने मौलिक नैसर्गिक अधिकारको सुनिश्चत गर्दै सर्वसाधारण गरिव जनताको हितमा नगरपालिकाले अभिभावकत्व भूमिका निभाउन गरिव संग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधान २०७२ को धारा २२६, +स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ र छायाँनाथ रारा नगरपालिका प्रशासकीय कार्यविधि (नियमित गर्ने) ऐन, २०७४ को दफा ४ बमोजिमको अधिकार प्रयोग गरी छायाँनाथ रारा नगरपालिका मुगुको नगर कार्यपालिकाले गरिव संग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालन (चौथो संशोधन) कार्यविधि २०८२ बनाई लागु गरिएको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:-** (१) यस कार्यविधिको नाम छायाँनाथ रारा नगरपालिका "गरिव संग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालन (चौथो संशोधन) कार्यविधि २०८२" रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशन भए पश्चात तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ।

(३) यो कार्यविधि छायाँनाथ रारा नगरपालिकाको क्षेत्र भित्र मात्र लागु हुनेछ।

२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा:-

(क) "गरिव" भन्नाले यस नगर भित्र न्यून आय भएको व्यक्ति जसको प्रती व्यक्ति आय कम भएको लाई जनाउँदछ।

- (ख) "प्रमुख" भन्नाले छाँयानाथ रारा नगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई सम्झनु पर्छ।
- (ग) "विपन्न" भन्नाले हरेक अवस्थाले आर्थिक तथा सामाजिक अवस्था कमजोर भएर समाजमा पहुंच नभएको व्यक्ति वा समुदायलाई सम्झनु पर्छ।
- (घ) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिम" भन्नाले यस कार्यविधि अन्तर्गत गरिएका निर्णयहरूमा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ।
- (ङ) "नगरपालिका" भन्नाले छायाँनाथ रारा नगरपालिकालाई सम्झनु पर्छ।
- (च) "कार्यविधि" भन्नाले गरिवसंग मेयर कार्यक्रम संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि २०७६ सम्झनु पर्छ।
- (छ) "प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत" भन्नाले नगरपालिकाको दैनिक प्रशासनिक कार्य गर्न तोकिएको प्रमुख अर्थात प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतलाई सम्झनु पर्छ।
- (ज) "संयोजक" भन्नाले गरिव संग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालक समितिको संयोजकलाई सम्झनु पर्छ।
- (झ) + "अन्तर जाति विवाह" भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम विवाह गर्न योग्य उमेर पुगेका दुई फरक जात, थर वा सामाजिक समुदायका पुरुष र महिलाबीच स्वेच्छाले हुने विवाहलाई सम्झनुपर्छ।
- (ञ) + "दलित" भन्नाले राष्ट्रिय दलित आयोगले सूचीकृत गरेका जातजातिलाई सम्झनुपर्छ। साथै, सो सूचीमा नपरेका तर ऐतिहासिक र सामाजिक रूपमा उत्पीडनमा परेका जातजातिका हकमा सम्बन्धित स्थानीय तहको सिफारिसमा जिल्ला प्रशासन कार्यालयले दलित भनी प्रमाणित गरेको व्यक्ति वा समुदायलाई समेत जनाउनेछ।

३. गरिव संग मेयर कार्यक्रममा संचालन गरिने क्रियाकलाप:

- (क) पूर्वाधार विकास कार्यमा: गरिव परिवार लाभान्वित हुने गरी सामुदायिक विकासका पूर्वाधार सडक, खानेपानी, सिचाई, वैकल्पिक उर्जा लगाएतका विकास निर्माणका कार्यक्रममा उनिहरूको सहभागिता हुने तथा सोपूर्वाधारको विकास पछाडी पर्ने गएका कारण सो स्थानका गरिव परिवारका महिला, बालबालिका अपाङ्ग, छेउलागेका वर्गलाई समेतलाई प्रभाव पार्ने भएकाले गरि वहरूलाई समावेश गराईने छ। यस कार्य अन्तर्गत व्यक्ति,समुह,सहकारी तथा कम्पनिले वडा कार्यालयको सिफारिस सहित नगर प्रमुख समक्ष निवेदन दिनु पर्ने छ र नगर प्रमुखको तोक आदेश अनुसारको बजेटका आधारमा डिजाईन स्टीमेट बनाई योजना कार्यान्वयन गरिनेछ।
- +स्पष्टीकरण:- माथी उल्लेखित योजना तथा कार्यक्रमको अनुमोदन संचालक समिति र कार्यपालिकाबाट गराउनु पर्नेछ।
- (ख) शिक्षा: विपन्न गरिव परिवारका बालबालिकालाई शैक्षिक विकासको माध्यमबाट उनिहरूको जिवन स्तर उठाउन शैक्षिक गरिविलाई न्यूनिकरण गर्न गरिव परिवारका बालबालिकाहरूलाई छात्रवृत्ति तथा व्यवसायिक शिक्षाका लागी अध्यापन कार्यमा अनुदान समेत दिन सकिने छ। जसका लागी विद्यार्थीको बार्षिक शुल्कका आधारमा छात्रवृत्ति प्रदान गरिनेछ।

- (ग) **स्वास्थ्य:** गरिव संग नगर प्रमुख कार्यक्रमबाट स्वास्थ्य सेवाको पहुँच बाहिर रहेका गरिव तथा विपन्न, एकलमहिला, अपाङ्ग, दलित छेउलागेका वर्गलाई औषधि उपचार तथा चेक जांचमा सहयोग गर्न वडा कार्यालयको सिफारिसमा संयोजकले रोगको प्रकृती हेरेर ५ पाँच हजार रुपैयाँ देखि पचास हजार रुपैयाँ सम्म रकम उपलब्ध गराईनेछ।
- (घ) **कृषि र पशुपालन:** यस कार्यक्रममा नेपाल सरकारको विभिन्न पद्धती वा भएका गरिव पहिचान भएका एवं नगरपालिकाको सर्वेक्षणमा देखिन आएका गरिव घर परिवारका लागी कृषि सम्बन्धि औजार उपकरण, विउ विजन तथा व्यवसायीक कृषि तथा पशुपालनको लागी ठाउँ बसी र वातावरणको आधारमा कृषि तथा पशुपालनको लागी व्यक्ति, समुह, सहकारी तथा कम्पनीलाई वडा कार्यालयको सिफारिसमा संयोजकले ५ पाँच लाख रुपैयाँ सम्म अनुदान एवं सहयोग गरिनेछ।
- (ङ) **सिपमूलक तथा आय आर्जन कार्यक्रम:** यस कार्यक्रममा गरिव, विपन्न, महिला, दलित, अपाङ्ग, एकल महिला तथा पुरुषहरुको साथै गरिव वपन्न वर्गका युवा युवतीका लागी विभिन्न सिपमूलक तालिम जस्तै सिलाई कटाई, पलम्बीङ्ग, हाउस वाईरिङ्ग, सवारीचालक, मोबाईल रेडीयो मर्मत, हेन्डीकाफ जस्ता तालिम र आयआर्जनका लागी खुद्रा सुलभ पसल, हेयर कटिङ, साना उद्योग संचालनको लागी व्यक्ति, समुह सहकारी तथा कम्पनीलाई वडा कार्यालयको सिफारिसमा संयोजकले ५ दुई लाख रुपैयाँ सम्म अनुदान तथा सहयोग गरिनेछ।
- (च) **दैवि प्रकोप विपत व्यवस्थापन:** यस कार्यक्रम अन्तर्गत गरिव तथा विपन्न परिवारका लागी आपतकालीन अवस्थामा पर्न आउने दैविप्रकोप तथा विपतको समय लगाएत आवश्यकता अनुसार आवास निर्माण तथा अन्य राहात वितरण गरिनेछ।
- ❖ (छ) **दलित, गरिव तथा विपन्न वर्ग विशेष खर्च (भत्ता) कार्यक्रम:** (१) दलितहरुका लागी दशै, तिहारमा खर्च (भत्ता) स्वरुप स्रोतका आधारमा ५ पाँच हजार रुपैयाँ सम्म उपलब्ध गराउन सकिनेछ।
- (२) गरिव तथा विपन्न वर्गका व्यक्तिलाई सम्बन्धीत वडाको सिफारिस भई आएमा आवश्यक पहिचान तथा किटानीका आधारमा चाई पर्व विशेष भत्ता एवं आर्थिक सहायता स्वरुप ५ पाँच हजार रुपैयाँ सम्म उपलब्ध गराउन सकिने।
- (३) ५ खण्ड (छ) को उपखण्ड (१) र (२) नगरपालिकाले उक्त खर्च (भत्ता) उपलब्ध गराए वापत छायाँनाथ रारा नगरपालिका मुगुको सम्बृद्धीमा हित हुने खालका उल्लेखनिय कार्यहरु जस्तै फोहोरमैला व्यवस्थापन, आय आर्जन मूलक कार्यहरु, कला संस्कृतीको जगेर्ना हुने खालका कार्यहरु जस्तै भुओ, मच्च्यापाठो, धारु, ढालनाच सम्बन्धी कार्य सम्बन्धीत लाभग्राहीले अनिवार्य गर्नु पर्नेछ।
- * (ज) आ.व. २०७९/०८० देखि अन्तर जाति विवाह गर्ने जोडीलाई एक लाख रुपैयाँ प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउन सकिने।

❖ प्रथम संशोधन

उपलब्ध गराउन सकिने।

* दोस्रो संशोधनबाट थप गरिएको

४<.....

५ तेस्रो संशोधन

४< चौथो संशोधनबाट झिकिएको

+ (झ) खण्ड (ज) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि नेपालको संविधानले परिकल्पना गरेको जातीय विभेदमुक्त समाज निर्माण गर्न, छुवाछूत जस्तो सामाजिक कुरीतिलाई आमूल रूपले नष्ट गर्न र दलित समुदायको सामाजिक मर्यादा र स्वीकार्यता अभिवृद्धि गर्न मुगु जिल्लाको छायाँनाथ रारा नगरपालिका भित्रको दलित समुदायका महिलासँग विवाह गर्ने, तथा छायाँनाथ रारा नगरपालिकाको दलित समुदायका पुरुषले अन्य जातीका महिला सँग विवाह गर्ने, आ.ब. २०७९/०८० देखि अन्तर जाति (दलित समुदायमा) विवाह गर्ने जोडीलाई प्रोत्साहन स्वरूप रु. १,००,०००/- (अक्षरेपी एक लाख रुपैयाँ) उपलब्ध गराइनेछ। यो रकमले दम्पतीको आर्थिक आत्मनिर्भरता र सामाजिक एकीकरणमा सहयोग पुग्ने अपेक्षा गरिएको छ।

४. गरिव संग नगर प्रमुख कार्यक्रमको छनौटका आधार तथा प्रकृया:

- (क) दफा ३ को उपदफा (क), (ख), (ग), (घ), (ङ) मा समावेश गरिने क्रियाकलापलाई समेटने गरि कार्यक्रमहरूको लागी देहाय बमोजिमको आधार लाई समेत आधार मानेर छनौट गरिनेछ।
- (ख) वडा वस्तीहरूमा नगर प्रमुख सहित गाउँ वस्ती तथा वडा भेलामा सहभागी भई आवश्यक छलफल गरी समस्याको पहिचान तथा आवश्यकताको आधारमा छनौट गरिएका योजना तथा कार्यक्रमहरू वडा कार्यालयको सिफारिसमा गरिब संग नगर प्रमुख कार्यक्रमका संयोजकले योजना तथा कार्यक्रम छनौट गरी(तोक आदेश) कार्यन्वयन गरिनेछ साथै सोका अनुमोदन संचालक समिति र कार्यपालिकाबाट गराउनु पर्नेछ।
- (ग) यस कार्यक्रम संग मेल खाने अन्य सरकारी तथा गैर सरकारी संघ सस्थाहरू संग लागत साझेदारीमा कार्यक्रम संचालन गर्ने सकिनेछ।

५. गरिव संग नगर प्रमुख कार्यक्रम संचालक समितीको गठन: (१) गरिवसंग मेयर कार्यक्रम संचालन तथा व्यवस्थापन गर्न पाँच सदसीय संचालक समितीको गठन गरिने छ। जसमा निम्न अनुसार पदाधिकारीहरू रहेछन।

६ (क) नगरप्रमुख	-संयोजक
(ख) योजना अधिकृत	-सदस्य
(ग) कार्यपालिका सदस्य मध्यबाट नगर प्रमुखले मनोनित गरेका दुई जना	-सदस्य
(घ) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	-सदस्य सचिव

पुनश्च: समितिले आवश्यकता अनुसार अन्य व्यक्तिहरूलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ।

६. कार्यक्रम संचालन प्रकृया:

- (क) नगरपालिकामा गरिव संग मेयर कार्यक्रमको कार्यालय स्थापना गरिने छ।
- (ख) कार्यक्रमको प्रशासनिक तथा प्राविधिक काम गर्न एक जना कार्यक्रम संयोजक र एक जना सामाजिक परिचालक करारमा नियुक्ति गरिनेछ। जसले गरिव संग नगर प्रमुख कार्यक्रमको छुट्टै सचिवालय स्थापना गरिनेछ।
- (ग) कार्यक्रम संचालनका लागी एक संचालक समिती गठन गरिनेछ।

- (घ) योजना तथा कार्यक्रम संचालन गर्दा गरिब तथा विपन्न परिवारहरूलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- (ङ) वार्षिक आमदानी ३ महिना भन्दा कम खान पुग्ने, घरमा कोहि सरकारी तथा गैर सरकारी नोकरी नभएको, व्यापार व्यवसाय नभएको, न्यून जग्गा जमिन वा खेतीपाती गर्ने जमिन नभएको परिवारहरूलाई पहिलो प्राथमिकता दिईनेछ ।
- (च) कार्यक्रम तथा योजनाका सफल कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने अन्य जनशक्ति नगर पालिकाले उपलब्ध गराउनेछ ।

७. बजेटको व्यवस्था र खर्च:

- (क) गरिब संग नगर प्रमुख कार्यक्रमका लागि प्रत्येक आर्थिक वर्षमा नगरसभाबाट रकम विनियोजित गरिनेछ । जसको आधारमा संचालक समितिको निर्णय निर्देशन एवम समितिका संयोजकको तोक आदेशका आधारमा कार्यक्रम तथा बजेट बाँडफाँट गरि बजेट खर्च गरिनेछ ।

८. अनुगमन:

- (क) संचालित कार्यक्रमलाई प्रभावकारी मर्यादित तथा तोकियको मापदण्ड अनुरूप भए नभएको एकिन गर्न अनुगमन कार्य नियमित गर्ने जसको लागि संचालक समितिले अनुगमन समिती नगरपालिकाको योजना अधिकृतको संयोजकत्वमा अनुगमन समिति गठन गरिनेछ ।
- (ख) छनौट भएका योजना तथा कार्यक्रम अनुगमन समितीको अनुगमन प्रतिवेदन पछि पूर्ण भुक्तानी दिईनेछ ।

- ९. बाधा अड्काउ फुकाउ:** यस कार्यविधीमा कुनै बाधा देखिएमा वा संघीय कानून संग बाझिन गएमा कार्यपालिकाले बाधा अड्काउ फुकाउन वा संशोधन गर्न सकिनेछ ।

प्रमाणित मिति: २०८२।९।३०

आज्ञाले,
पूर्ण बहादुर शाही

नि. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत